

Tobisseminar august 19. august 2010.

Erfaringer fra tobisfisket i 2010 sett fra norske fiskeres side.

Tobisfisket er et fiskeri som alltid har variert mye fra år til år. Det har fiskerne på mange måter lært seg å leve med. Fisket har variert mye selv om det aldri har vært regulert. Det er ganske interessant å studere fangststatistikken. Det er utarbeidet en statistikk over landinger (utarbeidet av ICES) for perioden helt fra 1952 og til dags dato. Dersom en ser på de norske landingene i denne perioden fra 70 årene frem til en fikk reguleringer i 2006 ser en at fangstene har variert fra 12,2 tusen tonn i 1983 til 350,1 tusen tonn i 1997. Det er mye interessant en kan lese av denne statistikken. Det er bl. a. svært iøynefallende å se på de store variasjonene i enkelte år. I 1985 var kvantumet på bare 13,1 tusen tonn mens det 2 år etter (altså i 1987) var på 193,4 tusen tonn.

Det norske tobisfiskeriet startet for alvor i 1972 selv om det også var flere gode år også i første halvdel av 1960 årene. Dersom en ser på gjennomsnittsfangstene fra 1972 til en begynte med reguleringer i 2006 ser en at gjennomsnittet i hele denne perioden er på 117 tusen tonn pr år. Med svingninger fra 12,2 til 350 som tidligere nevnt. Når vi kjenner den korte levetiden til tobis (3 til 5 år), ser en av denne statistikken at tobisen tross alt har klart seg godt uten reguleringer.

Vil i denne sammenheng også nevne at fangststatistikken ikke gir et riktig bilde i de beste årene der fangstene trolig hadde vært langt høyere enn tallene viser. Dvs. svingningene er faktisk enda større. Det er et faktum at fisket i perioder ble sterkt hemmet pga leveringsproblemer. Båtene lå faktisk i losse kø opptil flere dager pr tur og det ble innført utseilingsreguleringer. Disse forhold føler jeg de norske havforskerne i sine analyser av fangsstatistikken har oversett. Videre må nevnes at sesongen før var fra 01.03 til 31.10 mot nå 01.04 til 23.06.

Nå var det erfaringer etter årets fiske jeg skulle snakke om, men jeg hadde lyst til å trekke frem disse forhold innledningsvis bare for å vise hvilket interessant og spesielt fiskeri dette er.

Året 2010 startet med at vi fikk en kvote på 20.000 tonn til et eksperimentelt fiskeri. Fiskeriet skulle foregå på et område som var klart definert på forhånd. Dette området var svært begrenset. Viser her til kart. Som vi ser utgjør dette området en svært liten del av de totale felt i norsk sone. Fisket var også avgrenset i tid (23. april til 5. mai). Det ble innført påmelding og stort sett hele flåten meldte seg på. Flåten ble delt i to grupper der den ene gruppen startet fisket og fisket den første uken mens den andre gruppen fisket siste uken. Av praktiske grunner var det også en overlapping på noen dager mellom gruppene.

Det var fra flere norske fiskere en stor skepsis til dette eksperimentelle fisket da en mente at området var altfor lite og fisketiden altfor knapp. En ukes nordavindkuling, som ikke er uvanlig på denne tiden kunne ødelegge hele opplegget. Det var også tross alt et svært begrenset området en kunne fiske på. Det skulle være bra med fisk dersom hele flåten skulle fiske dette kvantumet på denne korte tiden. For å gi en pekepinn på hvor mye kvoten på 20 000 tonn er så gir dette en fartøyskvote på 740 tonn på en fullstrukturert båt.

Fisket ble en suksess og samtlige båter tok kvotene sine ganske raskt. En hadde dagsfangster som i historisk sammenheng var rekordstore. Fiskeriet ble godt gjennomført og opplegget

med å dele flåten fungere meget bra. Inntrykket er at flåten registrerte mer fisk enn de hadde våget å håpe på.

Som kjent gjennomførte Johan Hjort et tokt i denne perioden. Toktet strakte seg både før og etter denne fiskeperioden. Og som vi vet registrerte også Johan Hjort mye tobis både på dette avgrensede fiskeområdet og i tillegg mye fisk på mange felt som var stengt for fisket. Fiskerne satt også igjen med den følelsen at også at Johan Hjort registrerte mer fisk enn de hadde forventet. Resultatet av det eksperimentelle fisket og resultatet av toktet generelt førte til at det ble gitt en ytterligere kvote på 30.000 tonn. Denne kvoten kunne fiskes i perioden 12.mai til 23. juni. Kvoten kunne fiskes på nærmere bestemt og avgrensede felt. Disse områder var noe større enn det opprinnelige åpne området, men utgjør fremdeles en svært liten del av de totale tobis felt i norsk sone. Denne kvoten ble også raskt tatt av flåten da kvantumet ikke utgjorde mer enn et par turer for de fleste. Fisket var meget bra og en oppnådde dagsfangster som var helt rekordaktige. Så vi sitter igjen med en bestemt følelse av at det er mye tobis i norsk sone. Mer enn på mange år. Det er også svært gledelig at utbredelsen helt klart er positiv i den forstand at det nå er tobis også på de vestlige felt som Outher Shoal og Inner Shoal. Videre har Johan Hjort på toktet også registrert betydelige mengder tobis på felt så langt vest som Albjørn og Lingbanken. Dette er felter som har vært stengt for tobisfisket de siste år så flåten har ikke fått fulgt med der. Vi har imidlertid fått rapporter fra kvalfangere og fiskefartøyer som driver andre fiskerier om store registreringer av tobis i disse områdene. Det er derfor svært positivt at også HI nå har registrert fisk på disse områdene.

Jeg vil i denne sammenheng også nevne at det blir positivt oppfattet av oss at vi har en erfaren tobisfisker med på toktet både dette året og i fjor. Dette året var det også en dansk fisker med på toktet. Også under hele toktet er det blitt fremhevet av norske fiskere at det hele tiden var en god dialog mellom Johan Hjort og flåten. Vi føler nå absolutt at HI nå er mer positiv til et samarbeid med flåten. Dette er bra!

Når det gjelder norsk fiske i EU sonen fikk vi i utgangspunktet en kvote på 20.000 tonn. Denne ble senere utvidet med 7.500 tonn. Kvoten ble raskt fisket opp og samtlige norske båter fikk gode turer. Det vi erfarte var at det var svært mye fisk også i EU sonen, i et hvert fall i den perioden norske båter deltok. Det skal bli interessant å høre danskenes erfaring med deres fiskeri i EU-sonen.

Vi har hatt forskjellige kvotefaktorer å forholde oss til. To forskjellige kvoter i norsk sone. En faktor i EU sonen som ble økt flere uker etter at den opprinnelige kvoten ble tatt. Det er svært vanskelig å planlegge fiskeriet under slike forhold.

Da kommer vi inn på forhold som må forbedres til neste år. Vi mener at grunnlaget for å kunne fastsette en betydelig kvote fra starten slik at vi har noe å forholde oss til. Årets fiske og resultatet av toktet bør kunne gi grunnlag for en betydelig kvote til neste år. Vi vil selvsagt ha en regulering og en styring av fisket, men vi må ikke glemme det faktum at vi allerede har innført en temmelig restriktiv regulering i og med at sesongen er redusert fra 9 måneders fiske til et fiske på 2 – 3 måneder. Dette i kombinasjon med noen stengte felt vil i utgangspunktet gi en god sikkerhet for at bestanden ikke blir nedfisket. Vi er åpne for å prøve ut en variant av områderegulert forvaltning, men vi må få lov til å være kritisk til deler av dette. Det er her tross alt snakk om et forsøk som skal evalueres etter en tid. Vi må bl. a. sikre oss at det blir stillet sikkerhet for at modellene blir fulgt opp slik at en får best mulig grunnlag til å vurdere stengning og åpning av felt. Vi må ikke komme i den situasjon at føre var tenkning fører til at

felt blir stengt pga for lite kunnskap. All erfaring tilsier at det er lettere å stenge felt enn å åpne felt.

Det som undrer oss ganske mye er den uryddige prosessen med kvotefastsettelse i EU sonen. Det blir først gitt en kvoteanbefaling på ca 252.000 tonn fra ICES. Denne blir senere øket til ca 270.000 pga monotoreringsperioden blir utvidet. Senere blir kvoten fastsatt til 400.000 tonn. Etter det jeg forstår ble anbefalingen fra ICES aldri så stor. Anbefalingen gjelder vel også for hele Nordsjøen altså inkludert norsk sone. For meg virker dette nokså rotete. Leste forresten i dansk fiskeripresse at kvoten på 400.000 først var klar første uken i juli. Altså like før sesongen var slutt. Forstår godt danskenes frustrasjon.

Vil i den anledning si til våre danske kollegaer at det var ingen norske tobisfiskere som hadde noe i mot at TAC ble satt til 400.000. I samtaler med dansker og inntrykk etter å ha lest dansk fiskeripresse kunne en få inntrykk av at det var vi i Norge som lagde problemer for dere. Nei, vi må nå prøve å stå sammen for å opprettholde dette fiskeriet innenfor bærekraftige rammer. Vi har nok av felles fiender her.

Vi har ikke noen fasit på hvordan vi skal få til et fiskeri som er bærekraftig og står seg mot opinion som helst ser at hele fisket blir avviklet. Vi er heller ikke sikker på at teorien med områdebasert forvaltning er ideell, men noe må gjøres og det i samarbeid med EU. Når det gjelder rådgivning for forvaltning og beskatning av tobis står ICES over for store utfordringer. Håper at slike seminar som dette kan være med på å fremme et bedre samarbeid både mellom fiskere, forskere og forvaltere. Det bør være et mål at vi på sikt kan få en felles forvaltning.

Det kan nå kanskje være på plass å tenke litt fremover og kanskje filosofere litt over hvordan vårt felles industrifiskeri etter både øyepål og tobis skal gjennomføres eller utøves i fremtiden. Når en ser hvordan både den norske og danske industritrålflåten er blitt så kraftig redusert er kanskje tiden inne for å se på situasjon med nye øyne. Med en fornuftig regulering bør det være mulig å få et bærekraftig fiskeri i alle soner. En friere soneadgang vil gi flåten både i Norge og Danmark en mye bedre fleksibilitet og utnyttelse av ressursen. Dette er svært viktig for ressurser som øyepål og tobis der en må utnytte den når den er tilgjengelig. Som sagt så er flåten nå så redusert og liten at det ikke lenger er så store praktiske problemer med å få fiske i hverandres soner. Bare tenk på hvilke muligheter dette ville gitt både norske og danske industrifiskere.

Til slutt en kort oppsummering:

Totalt har norske fiskere fått fiske 50.000 tonn i NØS i tillegg til 27.500 tonn i EU sonen. Dette har gitt oss et bra økonomisk utbytte som vi vel kan si har oversteget de fleste forventninger før sesongstart. Vi er med andre ord svært godt fornøyd med årets sesong og har fått vist at tobisbestanden er i klar fremgang. At vi har fått såpass godt økonomisk utbytte skyldes i hovedsak de gode prisene vi fortiden har på mel og olje. Videre ser vi i dette fisket først nå effekten av den dramatiske strukturering vi har vært i gjennom i industritrålflåten. Denne effekten har kommet alle til gode både de som har strukturert seg fullt ut og de som lite eller ikke har benyttet seg av muligheten. Utbyttet har som sagt vært bra, men når vi ser på fangststatistikken som jeg innledet med ser vi hvilket potensiale vi har her. Årets kvantum/kvote er ikke stort større enn halvparten av gjennomsnittlig fangst så lenge vi har drevet tobisfiskeriet. Eller sagt på en annen måte årets, kvantum utgjør ikke mer enn 22 % av toppåret.

Selve reguleringsopplegget for 2010 skal jeg ikke kommentere noe mer, foruten å si at fisket ble greit gjennomført til tross for de store begrensingene vi hadde både i tid og område. Det ble heldigvis konstatert at det er mye tobis i norsk sone. Men å ta dette til inntekt for at vi nå har fått en ny områdebasert forvaltning som virker synes jeg er å trekke det vel langt. Det er først årene som kommer som vil vise oss effekten av dette.

Takk for oppmerksomheten!